

CROATIVE

Titov "kameni cvijet" uvaio ulaz u masovnu grobnicu s tijelima ubijenih civila i njemačkih vojnika
 Objavio **Sola** - 15. veljače 2018.

Nakon povratka sa Zagreba, kod prosvjednog skupa „Krug za trg“ ostao sam zatečen kada sam na jednom mediju, koji ima redovitu praksu „zatezati“ odnose između dijelova jednog te istog naroda podijeljenog AVNOJ-evskom granicom, zamijetio članak izvjesnog zaljubljenika u umjetnost – naravno jugoslavensku, koji je pokušavao mobilizirati javnost oko navodnog „širokobriješkog rušenja spomenika dalmatinskim partizanima“.

Zgražaju i se nad „jednopartijskim brisanjem povijesti i rušenju spomenika“, autor je ronio suze nad „**Titovim kamenim cvijetom**“, koji je na samu obljetnicu Brozove smrti zauvijek zbrisan s lica zemlje, ustvrdivši kako su pod spomenikom „pronađene kosti dalmatinskih partizana koje su nakon pikaniranja nekud prenesene“.

Ostavši zatečen ovom viješću odlučio sam provjeriti o čemu se zapravo radi. Prvo sam nazvao prijatelja u Grudama koji mi je kazao kako o onome što mene zanima prvi put govore, upozoravaju i me istodobno kako medijskim senzacionalizmima i najveličanjem djelu medija ne treba uopće uzimati u bilo kakvo ozbiljno razmatranje.

Nazvao sam potom nazvao sam dugogodišnjeg poznanika koji živi puno bliže „mjestu zločina“, a koji iz nekih svojih razloga uopće ne odgovori na nekoliko mojih upornih poziva. Nakon određenog vremena se naravno javio, slatko se nasmijavši kad je rekao što je predmet mog zanimanja.

–„Oprosti, moram se smijati“, rekao mi prijatelj i pojasni o čemu je zapravo riječ.

–„Jutros sam doznao kako je napokon otpočela **ekshumacija masovne grobnice u središtu Širokog Brijega**. Promatraju i osobe koje su pored mene pronosile pune vreće ljudskih kostiju, zamijetio sam i neke mlađe osobe koje su s pristojne udaljenosti i s okolnih zgrada krišom fotografiraju. Raspituju i se o tome je riječ doznah kako se radi o nekadašnjem komunisti kod aparata bliškog nekadašnjem šefu mostarske UDBA-e. Kladili smo se u gajbu „žuje“ u kojem će od tri medija te fotografije završiti“, rekao mi prijatelj i dalje se zagonetno smješkaću.

Nije rije o rušenju spomenika nego o eshumaciji ljudskih kostiju

Pojašnjavaju i o čemu se zapravo radi, rekao mi je kako „Povjerenstvo za obilježavanje i uređivanje grobišta II. svjetskog rata i poraća Općine Široki Brijeg zapravo obavlja svoju redovitu aktivnost ekshumiranja masovnih grobnica iz II. svjetskog rata i poraća, i to s ciljem da sve te žrtve na dostojanstven način pokopaju“.

Godinama istražuju i ovu temu to sam i sam znao. Međutim, nije mi bilo ni malo razumljivo, niti logično, zbog čega se otpor nije javljao prije nekoliko godina, kada se krenulo s prvim aktivnostima ove vrste, nego je do otpora došlo tek sad kad je ova aktivnost, takorekći, postala rutinski posao.

-„Dvije su skupine koje su, svaka iz svojih razloga, pokušati ovo krivo prenijeti i odaslati svoje poruke. Prvo su naivni dnevnopolitičari koji vjeruju da će zalaganjem za „obilježavanje jugoslavenskih komunističkih spomenika“ sebi priskrbiti kakve političke poene. Međutim, ključni problem leži u drugoj skupini, onoj koja se javno ne oglašava, ali se na sve načine trudi prikriti strogo skrivanu tajnu o stvarnom sadržaju ove masovne grobnice“, strpljivo mi pojašnjava, naglašavajući i kako je riječ o „nositeljima nekadašnjeg režima koji su danas dio gospodarsko-političke elite“.

Unutrašnjost masovne grobnice s 94 ljudska kostura

Na moj upit pokušava li mi to reći i kako ispod spomenika nisu partizanske kosti, što je inače dosta česta metodologija prikrivanja zločina koja je bila jako rasprostranjena među jugoslavenskim komunistima, odgovorio mi je potvrdno.

-„Ukoliko su partizanski vojnici oko vrata nosili vojne pločice njemačke vojske ili bili vezani žicom, na isti način kao i u kolonama Križnog puta, onda osobno nemam što tome dodati“, značajno je istaknuo te dodao kako je osobno vidio te grozne slike.

Na moj upit zna li tko su redatelji i scenaristi te prijevare odgovorio je nije, istaknuvši kako se po ostacima masovnog „kamenog cvijeta“ vidi da se netko dobro pobrinuo da zemlja čuva tajnu, naglašavajući i kako je spomenik bio zaliven betonom i dobro „armiran“.

-„Upravo stoga se i medijska pažnja sa prikrivanja zločina, što je kazneno djelo, pokušava prebaciti na zaštitu ljepote kulturno-povijesnih spomenika, zaključio je, ukazujući istodobno kako je ovo jako dobar primjer zbog čega su pravni slijednici KPJ protiv bilo kakvog „kopkanja“ po ovoj temi, kao i revizije povijesnih teza koje su oni sami preimenovali u činjenice.

Vremešni starac hvali dostignuće UDBA-e i partije

Izložen mojoj istraživačkoj znatiželji na kraju mi je rekao kako osobno poznaje nekadašnjeg lokalnog komunističkog prvaka koji živi u Zagrebu a koji bi, pretpostavio je, mogao puno više kazati o tome.

Nakon nekoliko pokušaja susret je ugovoren za ponedjeljak prije podne. Zajedno s posrednikom otišao sam na dogovoreno mjesto. Nakon nekoliko minuta ušao je i vitalni osamdesetogodišnjak, elegantnog izgleda i držanja. Nakon upoznavanja i općenitog razgovora zamolio nas je da sa stola sklonimo mobitele i fotoaparat te da mu zajamimo anonimnost. Naravno, ne imajući kud pristali smo na njegove uvjete, što sam već ranije obećao.

Prvo nam je općenito priča o politici jugoslavenskih komunista prema zapadnom djelu Hercegovine, ističući i kako je od 1945. do početka sedamdesetih taj kraj bio u potpunoj nemilosti i izolaciji Sarajeva i Beograda.

-Jedina planska aktivnost koja se u tom razdoblju vodila bilo je iseljavanje, kaže naš sugovornik istaknuvši kako su za promjenu te klime najzaslužniji bili Džemal Bijedić i partizanski general Vlado Šegrt.

–,Njih dvojica su poznavali neke lišti ke ratne komuniste, koji su sustavno lobirali da se ovo stanje promjeni. Svi zajedno uspjeli su ishoditi da Stanko olak i Ivan Lasi odu u Beograd nakon ega se stanje“, kako je istaknuo, „po elo mijenjati“.

Što se to pozitivno dogodilo nakon njihovog odlaska u Beograd, pitali smo iznena eno našeg sugovornika, ne odaju i kako znamo da je rije o dvojici visokopozicioniranih oficira nekadašnje jugoslavenske UDBA-e.

–,Oni su na važna mjesta rasporedili svoje ljude, po ela je cvjetati privreda, otvorio se novi hotel, robna ku a, poduze a su po ela ja ati, ljudi su se zapošljavali“, samouvjereno e naš sugovornik, hvale i dostignu a tadašnje partije i UDBA-e.

Zanimalo nas je što zna o masovnoj grobnici i izgradnji spomenika.

Ve ina partizanskih kostiju ranije prenesena

–,To je bilo nekoliko godina nakon mog odlaska u Zagreb. Nisam u tome sudjelovao ali imam odre ene informacije. Te godine obilježavala se etrdeseta obljetnica oslobo enja Lištice. Predsjednik op ine i šef komiteta dobili su upute iz Mostara, Sarajeva i Beograda a u sve je bio uklju en i SUBNOR iz Splita. Napravljena je kosturnica i u nju složene kosti“, smireno e starac.

Na naše pitanje o ijim je kostima rije malo je zastao i na trenutak zašutio.

–,Kosti su to, šta ja znam ije su sve“, nervozno e.

Na našu upadicu kako imamo saznanja da je rije o kostima ubijenih civila i zarobljenih njema kih vojnika samo je kimnuo glavom pa potom dodao: „**Nemate pojma kavo je to vrijeme bilo. Došla je partijska naredba i kosti je trebalo na i. Naši su se ljudi s terena dali u akciju i pronašli dovoljno kostiju**“.

Na naše pitanje zna li što o tvrdnjama kako pod tim spomenikom nema uop e partizanskih kostiju kazao je kako je uo i te komentare ali kako ne zna ništa pouzdano.

–,Morate shvatiti da je od 1945. do 1985. puno godina i da su u ti etrdeset godina familije poginulih partizana, organizacija SUBNOR-a i op ine prenijele ve inu partizanskih kosti a partija je pou ena iskustvom iz 1971. morala povesti ra una o ostatku kostiju kojih je zemlja bila puna“, tvrdi naš sugovornik.

Na upadicu je li svjestan da je rije o prijevari i o itom krivotvorenju povijesti, te elementima kaznenog djela prikrivanja masovnog zlo ina, nije no je odgovorio.

–,Ljudi su te kosti izvadili iz zemlje, otrgli ih od divljih zvijeri i pokopali u uljudnoj grobnici“, kazao je, o ito ne vidjevši u tome nikakvog lošeg motiva.

Na naše pitanje tko su u tom razdoblju bili predsjednici op ine i partije, koji su ovo organizirali nije želio odgovoriti, kazavši nam kako je to javni podatak koji uop e nije teško provjeriti, nakon ega se ustao i otišao bez rije i.

Razmišljao sam oti i u NSK, potražiti kakvu knjigu i riješiti i pitanje imena koja moj sugovornik nije želio otkriti, što me navelo na zaklju ak kako se o ito radi o živu im osobama. Ipak, meni osobno je nešto važnije od tih imena. Važnije mi je to što sam shvatio zbog ega je odre enim krugovima sudbina jednog partizanskog spomenika važnija od sudbine stotinjak božjih stvorenja, bez obzira kakvu su ideologiju za života zagovarali.

Izvor: Croative